

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Херсонського державного
університету

Олександр ІВАНОВСЬКИЙ

« 15 » вересня 2022 р.



**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИКИ**

Факультет психології, історії та соціології
Кафедра психології
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія
Освітня програма Психологія
Курс 2,3,4
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Форма навчання денна

ПОГОДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-
педагогічної роботи

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

« ____ » _____ 2022 р.

Програма розроблена:

1. Блинова О.Є. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та соціальної психології
2. Тавровецька Н.І. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології;
3. Крупник І.Р. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної психології.

Деканеса факультету  Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від « 01 » вересня 2022 р.

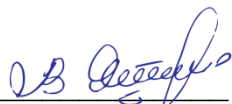
Завідувачка кафедри  Олена БЛИНОВА

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол № 1 від « 14 » вересня 2022 р.

Голова ради 

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

Керівниця навчального відділу  Яценко В.Ф.

1. ВСТУП

Одним із засобів успішної підготовки студентів до роботи практичним психологом є практика, яка є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у ЗВО і проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства, освіти, культури, охорони здоров'я.

Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення, формування у студентів необхідного і достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, спеціаліста, магістра.

Практика проводиться в умовах максимально наближених до реальної професійної діяльності. Практика стає початковою ланкою практичного засвоєння професії психолога.

Головним і вирішальним для студентів спеціальності «Психологія» є різні види практики, які логічно поєднують та завершують цикли теоретичного навчання.

Під час практики студентам надається можливість повністю усвідомити закономірності та принципи навчання і виховання, опанувати професійними вміннями і навичками, досвідом практичної діяльності, усвідомити науково-теоретичні основи роботи практичного психолога.

Психологічні практики проводяться в умовах різних сучасних закладів, установ та організацій м. Херсона. Базами проходження практик є херсонський обласний центр соціальних служб для молоді, реабілітаційний центр, центр психіатричної допомоги та професійного психофізіологічного відбору відділу охорони здоров'я УМВС України, загальноосвітні школи I-III ступеня, гімназії, ліцеї, коледжі, психологічні та соціальні служби міста; організації, заклади, підприємства, притулок для неповнолітніх служби у справах неповнолітніх, дитяча обласна клінічна лікарня, центр матері та дитини, дитячі садки та дитячі будинки м. Херсона.

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Практика студентів здійснюється протягом II-IV курсів навчання. Види та тривалість практик подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Курс	Назва практики	Семестр	Кількість тижнів	Кількість кредитів
2	Навчальна практика «Психодіагностична»	4	2	3
3	Навчальна практика «Корекційно-розвивальна»	6	2	3
4	Виробнича практика	8	6	9
4	Переддипломна практика	8	2	3

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Програмні компетентності	Програмні результати
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань. ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

	ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості. ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
--	--

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Програмні компетентності	Програмні результати
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження; СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту; СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики; СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

	ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості. ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
--	---

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА «Психодіагностична»

Навчальна практика здійснюється на другому курсі з відривом від навчання протягом 2 тижнів у 4 семестрі.

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- Ознайомлення з функціями та роботою психологів різних психологічних та соціальних установ і організацій;
- Формування стійкого інтересу до професії психолога, потреби в педагогічній та психологічній самоосвіті, творчого та дослідницького підходу до професійної діяльності;
- Ознайомлення зі структурою та особливостями проведення масового анкетування (як різновиду емпіричного дослідження) у ВУЗі.
- Ознайомлення з напрямками, функціями, специфікою роботи психолога на етапах підготовки психологічного інструментарію, перевірки його на відповідність вимогам наукового методичного інструмента (проведення пілотажного дослідження), збору інформації та обробки її комп'ютерними засобами.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- наблизити студентів до реальних умов науково-пошукової діяльності,

практичне ознайомлення з дослідницькою роботою;

- поглиблення, закріплення і удосконалення теоретичних знань, набутих

студентами при вивченні спеціальних дисциплін з психології;

- ознайомлення із структурою наукового дослідження, процедурами отримання інформації в масових опитуваннях, загальними алгоритмами обробки експериментальних даних, вимогами до оформлення наукових звітів;

- знайомство з особливостями підготовки психологічного інструментарію до масового застосування як надійного та валідного методу збирання емпіричних даних;

- ознайомлення з такими етапами проведення психологічного дослідження як визначення проблеми, розробка інструментарію, проведення збору даних, систематизування та обробка даних математичними засобами;

- ознайомлення з правилами розробки всієї анкети та її окремих питань на прикладі аналізу запропонованої анкети;

- ознайомитися з особливостями використання психологічного інструментарію (анкети) в умовах специфіки певного навчального закладу на прикладі виконання відповідних індивідуальних завдань (проведення аналізу складностей та можливих помилок).

- формування професійних якостей особистості психолога-дослідника.

БАЗА ПРАКТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ:

Психологічна служба ХДУ.

Перед початком практики проводиться інструктаж з охорони праці.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ:

Зміст програми практики та організаційні заходи щодо виконання наведені у таблиці 2:

Таблиця 2

Зміст програми психологічної практики	Організаційні заходи щодо виконання
1. Завдання та зміст дослідницької діяльності психолога.	Заняття у психологічній службі ХДУ або лекція керівника від бази практики та співбесіда з лектором.
2. Мета проведення освітнього моніторингу. Способи отримання інформації в масових дослідженнях.	
3. Правила складання анкет та стандартизованих самозвітів. Види питань анкети та зміст варіантів відповідей. Помилки у складанні питань анкети.	Практичне заняття, огляд методичної літератури, аналіз коректності готових анкет, визначення помилок.
4. Формулювання інструкції опитуваному. Правила взаємодії дослідника з опитуваними. Фактори, що впливають на результати опитування.	Практичне заняття із складання анкет. Проведення опитування в студентських групах підрозділів ХДУ згідно плану психологічної служби ХДУ.
5. Обробка первинних даних опитування. Метод контент - аналізу. Описова статистика. Можливості обробки даних в програмі Microsoft Excel.	Майстер-клас у комп'ютерній аудиторії ІПС. Самостійна індивідуальна робота студентів із обробки результатів анкетування в студентських групах
6. Правила складання наукових звітів. Графічне ілюстрування наукових звітів.	Майстер-клас у комп'ютерній аудиторії ФСП. Самостійна індивідуальна робота студентів із написання звіту щодо результатів анкетування студентів в підрозділах ХДУ.
7. Обговорення отриманих результатів. Створення презентаційних таблиць результатів кожного підрозділу. Зведення результатів в підсумкову таблицю.	Залікове заняття по обговоренню звітів студентів. Перевірка студентських робіт. Аналіз та виправлення помилок. Перевірка презентаційних таблиць.

8. Формування навичок роботи з клієнтами, збору інформації, перевірки інформації на достовірність, роботи з інформацією (аналіз, синтез, узагальнення) презентації результатів наукового дослідження.	Проведення тренінгових занять за програмою: - самопрезентація; - презентація результатів своєї роботи; - постановка завдання та планування заходів по досягненню мети; - системний аналіз проблеми; - технології досягнення поставленої мети; - навички роботи з інформацією; - встановлення контакту та стійких взаємовідносин з клієнтом; - розвиток професійних навичок
---	---

3.1. ВИДИ РОБІТ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Кожний студент в період навчально-психологічної практики виконує індивідуальне завдання. Зміст завдання складається в:

- а) проведенні опитування в окремому підрозділі ХДУ згідно плану роботи психологічної служби ХДУ;
- б) первинній кількісній аналіз отриманих анкет;
- в) узагальненні отриманої в результаті анкетування інформації та оформленні наукового звіту згідно вимог.

Результати кількісної обробки анкет виконуються та оформлюються в електронних таблицях Microsoft Excel. Наукові звіти за результатами дослідження виконуються у вигляді документу Microsoft Word згідно загальноприйнятим стандартам оформлення документації. Результати виконання завдання та наукові звіти здаються на електронних носіях керівникові практики від кафедри в останній день практики (роздруковувати документи не обов'язково). Приклади оформлення звітної документації приведені у додатках.

ЗАНЯТТЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ:

В процесі практики передбачаються наступні **заняття з тем:**

1. «Способи отримання інформації в масових дослідженнях»;
2. «Правила складання анкет та стандартизованих самозвітів»;
3. «Правила складання наукових звітів»

майстер-класи:

1. «Обробка первинних даних опитування. Метод контент - аналізу»;
2. «Можливості обробки даних в програмі Microsoft Excel»;
3. «Графічне ілюстрування наукових звітів»

3.2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів. Навчальний посібник для студентів. – Херсон: ПП Вишемирський, 2007. – 174 с.
2. Горностай П.П. Методи групової роботи в системі освіти : методичні рекомендації / П.П. Горностай . – К., 2016. – 64 с.
3. Збірник науково-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України: до 10-річчя з дня заснування Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи / АПН України , Укр. наук-метод. центр практичної психології і соц.. роботи; упорядник В. Г. Панок та ін.; наук. ред.. С. Д. Максименко. - К. : Шкільний світ, 2008. – 256 с.
4. Кушнарєнко Н.Н. Документоведение: Учебник. – К.: Київська книжкова фабрика, 2000. – 464 с.
5. Положення ХДУ про організацію освітнього процесу // Інформаційний кур'єр ректорату.
6. Романчикова В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
7. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології : кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. – К. : Видавничий Дім «Професіонал», 2009. – 240 с.
8. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова, 1997. – 154 с.
9. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. методичні поради. 4-е видання, виправлене і доповнене / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2010. – 80 с.

Інформаційні ресурси:

1. Херсонський віртуальний університет:
<http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
2. Електронна психологічна бібліотека «Псі-фактор»:
<http://psyfactor.org/lybr.htm>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

3.3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. За допомогою психолога на базі практики студент-практикант формулює професійно-орієнтовані завдання.

2. В межах професійно-орієнтованого завдання студент - практикант самостійно або за допомогою практичного психолога розробляє відповідну програму діагностики вирішуваної проблеми.

3.Проводячи діагностичну роботу, студент-практикант повинен досконало знати процедуру дослідження та інструкцію, складати протокол, чітко реєструвати емпіричні показники, зіставляти результати діагностики з результатами спостереження за поведінкою досліджуваного.

4.Протоколи індивідуальних досліджень повинні містити інформацію про особливості виконання досліджуваними тестових завдань. Зокрема, має бути відображено особливості встановлення контакту психолога і досліджуваного, ступінь інтересу досліджуваного до виконання запропонованих завдань, спосіб їхнього виконання, темп роботи, рівень працездатності тощо.

5.Проведення індивідуальних досліджень включає проведення дослідження, обробку результатів, аналіз та інтерпретацію даних кожної методики, складання загальної психологічної характеристики досліджуваного і розробку рекомендацій. Групові дослідження включають проведення дослідження, обробку результатів, аналіз та інтерпретацію даних.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю ступеню набуття практичних навичок з практики є залік. Умовою допуску студента до підсумкового заліку є виконання програми практики:

- відвідування всіх занять, майстер-класів та тренінгових занять;
- наявності позитивних оцінок з поточного контролю;
- надання в електронному варіанті первинних таблиць результатів анкетування;
- оформлення презентаційної таблиці;
- наявність самозвіту про результати проходження тренінгу;
- представлення оформленого «Завдання-звіту».

Під час практики оцінюється виконання індивідуального завдання, оформленого відповідним чином.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ:

Звіт з практики повинен містити зміст самостійно виконаних студентом робіт під час проходження практики і захищається студентом шляхом співбесіди з керівником практики. Звіт з практики містить наступні складові частини:

1. Правильно заповнене і охайно оформлене «Завдання-звіт», бланк якого видається студентам на початку практики. «Завдання-звіт» містить основні відомості про студента, базу практики та детальний опис щоденного виконання студентом завдань практики, включаючи настановчу та підсумкову конференцію. Приклад заповнення документу можна отримати у групового керівника від кафедри.

2. Результати кількісної обробки анкет виконуються та оформлюються в електронних таблицях MicrosoftExcel. Форму для заповнення таблиці студент отримує у групового керівника під час отримання індивідуального завдання. Результати роботи повинні містити заповнені дані про відповіді

кожного респондента та підрахунки групових показників - суми варіантів відповідей по кожному питанню, їх відсоткову долю в групі, за потребою - середні показники.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ:

По закінченню практики у студента приймається залік і виставляється оцінка. На підсумковій конференції з пройденої практики обговорюються її результати, а студенти висловлюють свої враження та побажання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА «Корекційно-розвивальна»

Навчальна практика здійснюється на третьому курсі з відривом від навчання протягом 2 тижнів у 6 семестрі.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

Ознайомлення із структурою психологічної служби у місті. Ознайомлення з функціями та роботою психологів різних психологічних та соціальних установ і організацій. Формування стійкого інтересу до професії психолога, потреби в педагогічній та психологічній самоосвіті, творчого та дослідницького підходу до професійної діяльності.

Практичне оволодіння конкретними методами вивчення особистості дитини, формування вмінь та навичок проведення психологічного дослідження, формування стійкого інтересу до професії психолога, потреби у психологічній самоосвіті, в творчій та експериментально-дослідницькій роботі.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- наблизити студентів до реальних умов майбутньої професійної діяльності;
- ознайомлення з особливостями планування та здійснення професійної діяльності практичного психолога на підприємствах, в громадських і освітніх закладах,
- практичне ознайомлення з роботою фахівців-психологів;
- знайомство з практичною роботою та методиками роботи шкільного психолога, психологів;
- вивчити та описати систему роботи психолога закладу, у якому проходить практика;
- окреслення кола конкретних професійних завдань та проблем, що вирішує практичний психолог у своїй діяльності,
- поглиблення, закріплення і удосконалення теоретичних знань, набутих студентами при вивченні спеціальних дисциплін з психології;
- оволодіння та закріплення вмінь користуватися методиками наукових досліджень;
- формування професійних якостей особистості психолога;

- вивчення системи роботи психологів психологічних та соціальних служб.
- ознайомлення із системою психологічної корекції, яка застосовується у психологічних та соціальних службах.
- відпрацювати навички таких методів, як спостереження, бесіда та аналіз продуктів діяльності дитини, методу тестів.

БАЗИ ПРАКТИКИ:

Обласний центр практичної психології та соціальної роботи, Обласна психолого-медико-педагогічна комісія, Обласний центр соціально-трудової реабілітації дітей-інвалідів, Обласний центр соціальних служб для молоді, Міський центр соціальних служб для молоді, Обласний центр матері та дитини, дитячі садки та будинки, ЗОШ м. Херсона, спеціальні заклади освіти м. Херсона.

ПРЕДМЕТ ПРАКТИКИ:

Зміст, функції та техніки роботи психолога різних закладів, підприємств, організацій.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ:

Зміст програми навчальної практики	Організаційні заходи щодо виконання
1. Напрямки роботи психологічної чи соціальної служби та напрямки роботи психолога	Відвідування у психологічній чи соціальній службі лекції керівника від бази практики та співбесіда з лектором.
2. Функції та зміст діяльності психолога психологічної чи соціальної служби	
3. Первинна та звітна документація психолога	Вивчення документації психолога бази практики
4. Методична література психолога	Вивчення методичної літератури психолога бази практики
5.Форми і принципи діагностичної та корекційної роботи	Відвідування діагностичного або корекційного заняття психолога бази практики. Співбесіда з психологом.
	Вивчення основних методик діагностичного дослідження.
6. Організація діагностичного дослідження	Вивчення і аналіз побудови діагностичного дослідження
7. Метод спостереження, бесіди, аналіз продуктів діяльності дитини, метод тестів та проєктивні методики.	Самостійне проведення діагностичного дослідження

8. Розвиток дитини з нормальним психічним розвитком та порушенням психічного розвитку чи поведінки	Самостійне дослідження дитини з нормальним психічним розвитком та дитини із порушенням психічного розвитку чи поведінки. Написання реферату за темою дослідження, у якому потрібно викласти як теоретичні відомості про відхилення у розвитку чи поведінці, так методи психологічної діагностики і практичні шляхи корекційної роботи. Обсяг реферату 10 друкованих сторінок.
9. Психологічний висновок	Самостійне заповнення протоколів дослідження, аналіз результатів дослідження та складання психологічного висновку на основі даних по всім методикам.

3.1. ВИДИ РОБІТ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ:

Кожний студент в період навчальної практики виконує одне або декілька індивідуальних завдань з поглибленого вивчення окремих сторін роботи психолога бази практики, по збору матеріалів для студентських дослідницьких робіт, по рішення актуальних питань психології, вивченню та узагальненню досвіду роботи психологів.

3.2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів. Навчальний посібник для студентів. – Херсон: ПП Вишемирський, 2007. – 174 с.
2. Горностай П.П. Методи групової роботи в системі освіти : методичні рекомендації / П.П. Горностай . – К., 2016. – 64 с.
3. Збірник науково-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України: до 10-річчя з дня заснування Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи / АПН України , Укр. наук-метод. центр практичної психології і соц. роботи; упорядник В. Г. Панок та ін.; наук. ред.. С. Д. Максименко. - К. : Шкільний світ, 2008. – 256 с.
4. Кушнарєнко Н.Н. Документоведение: Учебник. – К.: Київська книжкова фабрика, 2000. – 464 с.
5. Положення ХДУ про організацію освітнього процесу // Інформаційний кур'єр ректорату.

6. Романчикова В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
7. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології : кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. – К. : Видавничий Дім «Професіонал», 2009. – 240 с.
8. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Національний педагогічний університет ім.. М.П.Драгоманова, 1997. – 154 с.
9. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. методичні поради. 4-е видання, виправлене і доповнене / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2010. – 80 с.

Інформаційні ресурси:

1. Херсонський віртуальний університет:
<http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
2. Електронна психологічна бібліотека «Псі-фактор»:
<http://psyfactor.org/lybr.htm>
3. Електронна психологічна бібліотека:<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

3.3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

У ході практичної роботи студентами проводяться індивідуальні і групові дослідження за стандартизованими і проєктивними методиками, які обираються студентами самостійно у відповідності до поставленого завдання.

Уміння провести психодіагностичне обстеження полягає у:

- вивченні практичного запиту, формулюванні психологічної проблеми;
- висуванні гіпотез про причини явищ, які спостерігаються;
- коректному, теоретично обґрунтованому виборі методик проведення психодіагностичного обстеження з урахуванням поставлених завдань, відповідності віковій групі;
- обробку отриманих результатів і їх інтерпретацію в контексті проблемної ситуації;
- підбір методик здійснюється у відповідності до теми дослідження;
- скласти розгорнену інтерпретацію отриманих даних і сформулювати рекомендації для подальшої психокорекційної роботи, програму психокорекційної або розвивальної роботи з досліджуваними.

Цілеспрямований психокорекційний вплив на піддослідного з проблемами в розвитку здійснюється через психокорекційний комплекс, який складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: діагностичного; корекційного; оцінкового; прогностичного.

Рекомендації щодо розробки корекційних.розвивальних програм

Ефективність психокорекційного процесу в значній мірі залежить від вміння психолога скласти психокорекційну програму. При цьому необхідно враховувати наступні методичні вимоги: · чітко сформулювати основні цілі психокорекційної роботи; · виділити коло задач, які повинні конкретизувати основну мету; · визначити зміст корекційних занять з урахуванням структури дефекту та індивідуально-психологічних особливостей піддослідного, розвитку провідного виду діяльності; · визначити форму роботи з піддослідним (групова, сімейна, індивідуальна); · підібрати відповідні методи і техніки з урахуванням вікових, інтелектуальних і фізичних можливостей піддослідного; · розробити методи аналізу оцінки динаміки психокорекційного процесу.

4. ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час практики оцінюється узагальнення отриманої інформації. Крім того оцінюється виконання індивідуального завдання. Контролю підлягає правильне ведення щоденника.

Формою контролю ступеню набуття практичних навичок з практики є залік з диференційованою оцінкою. Умовою допуску студента до підсумкового заліку є виконання програми практики, наявності позитивних оцінок з поточного контролю і представлення оформленого «Щоденника практики».

Під час практики оцінюється узагальнення отриманої інформації оформлена відповідним чином та співбесіда з керівником практики. Крім того оцінюється виконання індивідуального завдання. Контролю підлягає правильне ведення щоденника та оформлення звіту.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

По завершенні психодіагностичної практики студенти повинні подати звіт. Звіт практики повинен містити наступне: щоденник практики, опис документації, напрямків та плани роботи психолога бази практики, список методичної літератури та основі методики обстеження психолога бази практики, протоколи самостійно проведеного обстеження з висновками та рекомендаціями. Крім того до звітної документації також відносяться матеріали по виконанню індивідуального завдання. Звіт з практики захищається студентом в комісії, що призначена завідуючим кафедри.

Документація з практики повинна бути оформлена на листах формату А4, згідно загальноприйнятним стандартам оформлення документації. Документація або друкується на комп'ютері або пишеться від руки охайно та без виправлень. Загальний обсяг документації для звіту 10-20 стор.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ:

На підсумковій конференції з практики обговорюються її результати, а студенти висловлюють свої враження та побажання.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Виробнича практика здійснюється на четвертому курсі з відривом від навчання протягом 6 тижнів у 8 семестрі.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Основна мета практики – здобуття студентами навичок практичної діяльності та їх підготовка до виконання функцій практичного психолога.

В процесі практики перед студентами ставляться наступні **завдання**:

- ознайомлення з особливостями планування та здійснення діагностичної та корекційної роботи практичного психолога.
- поглиблення та закріплення теоретичних знань з психології;
- підготовка до проведення дослідження учнів різних вікових груп, узагальнення результатів дослідження та складання корекційної програми;
- отримання навичок з психолого-педагогічного дослідження та складання психолого-педагогічної характеристики на учня.

БАЗИ ПРАКТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ:

Загальноосвітні школи I-III ступеня, гімназії, ліцеї, коледжі. Психологічні та соціальні служби міста; організації, заклади, підприємства. Перед початком практики проводиться інструктаж з охорони праці.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ:

Зміст програми виробничої педагогічної практики та організаційні заходи щодо виконання наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Зміст програми виробничої педагогічної практики	Організаційні заходи щодо виконання
Зміст роботи психолога бази практики, основні види діяльності, функціональні обов'язки. Носії змісту психологічної діяльності – план роботи психолога, підручники, методичні посібники, документація.	Вивчення і аналіз побудови робочого плану психолога бази практики, опис видів його діяльності та функціональні обов'язки. Ознайомлення з методичними розробками, підручниками, документацією, яку заповнює психолог.
Психодіагностична робота	Самостійне проведення психодіагностичної роботи: аналіз проблемної психологічної ситуації.
Психокорекційна робота	Самостійне проведення психокорекційної роботи, за результатами отриманими у процесі діагностичної роботи.

Психопрофілактична робота	Самостійне проведення психопрофілактичної роботи з розвитку уваги, пам'яті, волі, емоційної сфери, тощо.
Розвиток матеріально-технічного забезпечення кабінету психолога бази практики.	Виготовлення методичного забезпечення на допомогу психологу бази практики
Психокорекційна робота з важковиховуваними учнями.	Вивчення та узагальнення досвіду роботи психолога бази практики.

3.1. ВИДИ РОБІТ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ:

Кожний студент в період виробничої педагогічної практики виконує одне індивідуальне завдання. Орієнтовний перелік індивідуальних завдань, що виконують студенти:

- вивчення і узагальнення досвіду роботи психолога бази практики;
- розробка плану корекційної роботи за проблемою власного наукового дослідження;
- практична психологічна робота згідно програми психологічного супроводження розвитку особистості;
- проведення психолого-педагогічного експерименту як частини наукового дослідження.

ЗАНЯТТЯ І ЕКСКУРСІЇ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ:

Проводиться практичне заняття з теми: «Особливості роботи з підлітками» «Особливості роботи з важковиховуваними учнями», «Особливості роботи з обдарованими учнями».

3.2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основні джерела:

1. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів. Навчальний посібник для студентів / О.Є. Блинова. – Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2007. – 176 с.
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А.Ф. Бондаренко. – К. : Укртехпрес, 1997. – 216 с.
3. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: Учебник для вузов / Л.Ф. Бурлачук. – СПб.: Питер, 2010. – 378 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика: навчальний посібник / І.М. Галян. – К.: Академвадав, 2011. – 464 с.
5. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень / В.В. Горбунова // Практична психологія соціальна робота. – 2005. – № 3. – С. 18-23.
6. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования. Проблемный подход / П.П.Горностай, С.В. Васьковская. – К.: Наукова думка, 1995. – 128 с.

7. Концептуальні засади і методи глибинної психокорекції: підготовка психолога-практика : навч. посібн. / Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Аврамченко та ін. / за ред. Т. С. Яценко. – К. : Вища школа, 2008. – 342 с.
8. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия / Р. Кочюнас. – М. : Академический Проект ; ОППЛ, 2013. – 464 с.
9. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. Підручник. – К. : Либідь, 2013. – 536 с.
10. Словарь - справочник по психодиагностике / Л. Бурлачук, С. Морозов. - СПб.: Питер, 2003. – 528 с.
11. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посібн. / І. М. Цимбалюк. – К. : Ваклер, 2007. – 186 с.

Допоміжні джерела:

1. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.
3. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2007. – 400 с.
4. Мамайчук І. І. Діти з розладами поведінки: психологічна допомога / Ірина Мамайчук, Марина Смирнова. – К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2012. – 120 с.
5. Мороз Л. Основи професійно-психологічного тренінгу : навч. посіб. / Людмила Мороз. – К. : ПОЛИВОДА А.В., 2004. – 130 с.
6. Мучински П. Психология, профессия, карьера. - 7-е изд. - СПб.: Питер, 2004. - 539с
7. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. - М.: Эксмо, 2005. - 784 с.
8. Осадько О. Технології психологічного консультування. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
9. Осипова А.А. Общая психокоррекция. - М.: Сфера, 2001. -512 с.
10. Практикум по экспериментальной и прикладной психологии. / Под ред. А.А.Крылова. -Л.:ЛГУ, 1990
11. Практическая психодиагностика / Под ред. Д.Я.Райгородского. - Самара: Бахрах, 1998. -669 с.
12. Пашенко М.І. Технологія використання активних методів навчання / М. Пашенко, В. Мішкурова, О. Середняцька. – К. : Наук. світ, 2003.– 94с.
13. Практикум по возрастной психологии/под ред. Л.А.Головей, Е.Ф.Рыбалко. - СПб.:Речь, 2005. -688 с.
14. Професійно-орієнтовані завдання з психології: Навчальний посібник / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 566 с.
15. Психология профессионального здоровья. Учебное пособие / Под ред. проф. Г.С.Никифорова. - СПб.: Речь, 2006. - 480с

16. П'ятакова Г.П. Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі: навч.-метод. посібник / Г. П'ятакова, О. Готов. – Тернопіль, 2002. – 20 с.
17. Розвивальні та корекційні заняття психолога / Упорядник Т. Гончаренко. – 2-ге вид., стереотипне. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 120 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
18. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании. В 2-х томах. -М.: Владос, 2002.
19. Самоукина Н. В. Практический психолог в школе : лекции, консультирование, тренинги / Н. В. Самоукина. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 244 с.

Інформаційні ресурси:

1. Херсонський віртуальний університет:
<http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
2. Електронна психологічна бібліотека «Псі-фактор»:
<http://psyfactor.org/lybr.htm>
3. Електронна психологічна бібліотека:<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

3.3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

У ході практичної роботи студентами проводяться індивідуальні і групові дослідження за стандартизованими і проєктивними методиками, які обираються студентами самостійно у відповідності до поставленого завдання.

Уміння провести психодіагностичне обстеження полягає у:

- вивченні практичного запиту, формулюванні психологічної проблеми;
- висуванні гіпотез про причини явищ, які спостерігаються;
- коректному, теоретично обґрунтованому виборі методик проведення психодіагностичного обстеження з урахуванням поставлених завдань, відповідності віковій групі;
- обробку отриманих результатів і їх інтерпретацію в контексті проблемної ситуації;
- підбір методик здійснюється у відповідності до теми дослідження;
- скласти розгорнену інтерпретацію отриманих даних і сформулювати рекомендації для подальшої психокорекційної роботи, програму психокорекційної або розвивальної роботи з досліджуваними.

Цілеспрямований психокорекційний вплив на піддослідного з проблемами в розвитку здійснюється через психокорекційний комплекс, який складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: діагностичного; корекційного; оцінкового; прогностичного.

Рекомендації щодо розробки корекційних, розвивальних програм Ефективність психокорекційного процесу в значній мірі залежить від вміння психолога скласти психокорекційну програму. При цьому необхідно

враховувати наступні методичні вимоги: · чітко сформулювати основні цілі психокорекційної роботи; · виділити коло задач, які повинні конкретизувати основну мету; · визначити зміст корекційних занять з урахуванням структури дефекту та індивідуально-психологічних особливостей піддослідного, розвитку провідного виду діяльності; · визначити форму роботи з піддослідним (групова, сімейна, індивідуальна); · підібрати відповідні методи і техніки з урахуванням вікових, інтелектуальних і фізичних можливостей піддослідного; · розробити методи аналізу оцінки динаміки психокорекційного процесу.

Розробити та провести профорієнтаційне заняття у формі просвітницької бесіди чи тренінгу з елементами психодіагностики. Студент-практикант попередньо повинен: 1. Сформулювати мету заняття. 2. Сформулювати назву заняття (цікаву, яка відповідає меті). 3. Продумати конкретні завдання, які будуть вирішуватися на занятті: про що інформувати, що обговорити, які психологічні особливості діагностувати, що розвинути, сформувати, актуалізувати тощо. 4. Роздати агітаційні матеріали соціально-психологічного факультету. 5. Визначити структуру заняття (вступна, основна і заключна частини), вправи. 6. Описати використані вправи. 7. Оформити роботу за зразком

Розробити та провести психопрофілактичний захід, написати висновок за результатами заходу.

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю ступеню набуття практичних навичок з практики є залік з диференційованою оцінкою.

Умовою допуску студента до підсумкового заліку є виконання програми практики, наявності позитивних оцінок з поточного контролю і представлення оформленого «Завдання-звіту».

Під час проходження практики контролюється та оцінюється наступне:

- трудова дисципліна, щоденна робота студентів;
- підготовленість студентів до проведення психологічного дослідження;
- підготовленість студентів до проведення психокорекційної та психопрофілактичної роботи;
- проведення студентами психологічної, психокорекційної та психопрофілактичної роботи;
- результативність всіх видів діяльності практиканта відповідно програмі;
- вчасна розробка і надання керівникам практики звітної документації.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ:

При завершенні терміну практики студенти повинні здати наступну документацію:

Протоколи психодіагностичного обстеження. В кінці проведення всіх психодіагностичних методик обов'язково узагальнити результати всіх тестів і зробити висновок щодо стану даної проблеми.

1. План психокорекційної роботи з описанням всіх передбачених заходів (занять). Протоколи проведення 3 психокорекційних занять.
2. План-характеристика психопрофілактичного заходу.
3. Розгорнута психологічна характеристика особистості досліджуваного з рекомендаціями щодо психологічного розвитку.

Звітна документація повинна вестись українською мовою, бути акуратно оформленою у завдання-звіт відповідно до вимог єдиного стандарту конструкторської документації (ЕСКД) на аркушах А4, обов'язково представленою для перевірки груповому керівнику і методисту. Звіт здається протягом двох днів після закінчення практики, а її оформлення йде протягом усієї практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумковий контроль здійснюється в останні дні практики на базі практики. В умовах факультету студент складає залік в комісії під головуванням заступника керівника інституту з навчально-методичної роботи і практики. На підсумковій конференції з пройденої практики обговорюються її результати, а студенти висловлюють свої враження та побажання.

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Практика проводиться після засвоєння студентом програм теоретичного і практичного навчання в 8-му семестрі тривалістю 2 тижні.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- закріплення і поглиблення знань, що набуті в університеті під час вивчення спеціальних дисциплін;
- набуття практичних навичок, умінь і знань за фахом, а також щодо планування, підготовки, організації і виконання випускної кваліфікаційної роботи та оформлення її результатів;
- завершення виконання індивідуального науково-практичного завдання, критичне осмислення зібраного практичного і статистичного матеріалу, теоретичної та експериментальної бази з метою якісного виконання випускної кваліфікаційної роботи та її захисту;
- апробування вміння і здатності викладати результати своєї роботи і відстоювати сформульовані ним наукові положення.

БАЗА ПРАКТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ

Переддипломна практика переважно проводиться на кафедрах та у навчальних лабораторіях університету або за необхідністю в інших установах.

Керівниками практики призначаються наукові керівники випускної роботи. Вони відповідають за організацію і проведення практики студента.

Навантаження за керівництво переддипломною практикою – у межах навантаження за керівництво випускною роботою.

Керівник практики здійснює контроль за дотриманням студентом трудового розпорядку, за своєчасним і якісним виконанням виданого індивідуального завдання, надає студенту методичну допомогу в організації роботи та консультує його з тематики завдання.

3.ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Визначається завданням, що розроблено випускаючою кафедрою для виконання випускної кваліфікаційної роботи у відповідності до теми, що затверджена наказом по університету.

3.1. ВИДИ РОБІТ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Студент повинен виконати:

- підготовка першого розділу випускної роботи до друку;
- планування та проведення власного наукового дослідження;
- проходження перед захисту наукової роботи на засіданні кафедри;
- оформлення випускної роботи згідно з вимогами.

3.2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. ДСТУ 8302 : 2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. – Чинний від 2016.07.01. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 19 с.
2. ДСТУ ГОСТ 7. 1 : 2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7. 1 – 2003, IDT). – Введ. Вперше ; введ. 01. 07. 2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 48 с.
3. Про затвердження вимог до оформлення дисертацій : Наказ МОН України від 12 січня 2017 року № 40 // Офіційний вісник України.– 2017.– №20 – С. 136–141.
4. Бакалаврська робота : методичні рекомендації до виконання та захисту для студентів напряму підготовки 6.020204 "Музичне мистецтво" / уклад. Г. Карась. – Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. – 32 с.
5. Бейлін М. В. Основи наукових досліджень : навч-метод. посіб. / М. В. Бейлін. – Харків : ХДАФК, 2012. – 184 с.
6. Бочелюк В. Й. Написання та оформлення наукових робіт / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк // Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К., 2008. – С. 215–275.
7. Васильєва Е. Перелік навичок і умінь, необхідних при написанні наукового дослідження іноземною мовою / Е. Васильєва // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Сер. Філологія / за заг. ред. Ф. Ф. Кейди. – Маріуполь, 2008. – Вип. 1. – С. 87–92.
8. Вегеш М. Як писати наукову роботу : [спеціальність "Політологія"] / М. Вегеш, Ю. Остапець // Світ політології : навч.-метод. посіб. / М. Вегеш, Ю. Остапець. – Ужгород, 2006. – С.428–460.

9. Велитченко Л. К. Методологічна сутність категорії підходу в науковому дослідженні / Л. К. Велитченко // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2. – С.72–79.
10. Вернидуб Р. Формування дослідницької компетентності студентів-бакалаврів педагогічних університетів / Р. Вернидуб // Рідна школа. – 2012. – № 6. – С. 58–62
11. Герцик М. С. Основи науково-дослідної роботи / М. С. Герцик, О. М. Вацеба // Вступ до спеціальностей галузі "фізичне виховання і спорт" : підруч. / М. С. Герцик. – Х., 2005. – С.123–132.
12. Гордієнко, С. Г. Молодому науковцю коротко про необхідне : наук-прак. посіб. / С. Г. Гордієнко. – К. : КНТ, 2007. – 92 с.
13. Гордієнко М. Г. Професійна мобільність у наукових дослідженнях / М. Г. Гордієнко // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 4. – С. 106–113
14. Гранатуров, В. Проблеми побудови визначень та класифікації об'єктів у дисертаційних дослідженнях / В. Гранатуров // Бюлетень ВАКУ. – 2011. – № 7. – С. 31-32
15. Дороз В. Ф. Магістерська робота: написання, оформлення, захист, оцінювання // В. Ф. Дороз Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посіб. / В. Ф. Дороз. – К., 2008. – С. 114-146.
16. Еко У. Основи наукової роботи: поради та настанови / У. Еко // Мандрівець. – 2007. – № 6. – С. 4–13.
17. Єріна, А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. - К. : Центр навчальної літератури, 2004. - 212 с.
18. Здобувачу наукового ступеня : методичні рекомендації / упоряд. С.В.Сьомін. - К. : МАУП, 2002. - 184 с.
19. Зосимов, А. М. Дисертаційні помилки: монографія.- 3-є вид., доп. і випр. / А. М. Зосимов. - Х. : ІНЖЕК, 2005. - 216 с.
20. Ковалів, Ю. І. Абетка дисертанта : методологічні принципи написання дисертації: посібник. / Юрій Іванович. Ковалів. - К. : "Твім інтер", 2009. - 460 с.
21. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / О. В. Колесников. – 2-ге вид., випр. та доп. – К. : ЦУЛ, 2011. – 144 с.
22. Крушельницька, О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч.посібник / О. В. Крушельницька. - К. : Кондор, 2006. - 206 с.
23. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посіб. / Ю. В. Макогон. – 2-ге вид. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.
24. Матвієнків С. М. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / С. М. Матвієнків. – Івано-Франківськ:Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2010. – 84 с.
25. Методологія та організація наукових досліджень (екологія) : підручник / Клименко М.О. [та ін.]. – Херсон : Олді-плюс, 2012. – 474 с. .
26. Модестова Т. Самостійна робота як складова педагогічної підготовки студентів магістратури / Т. Модестова // Вища школа. – 2012. – № 2. – С. 80–86.

27. Моргун В. Ф. Кваліфікаційні наукові роботи з психології: курсова, бакалаврська, магістерська : метод. посіб. для студентів / В. Ф. Моргун, Л. С. Москаленко. – К. : Слово, 2013. – 168 с.
28. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник для студ. ф-ту культури та мистецтв / Р. Крохмальний [та ін.]. – Львів : ЛНУ, 2013. – 310 с.
29. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації : навчальний посібник. / за наук. ред. Пасічник В. В. та інш. - Рек.МОН. - Львів : "Новий Світ-2000", 2010. - 282 с.
30. Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є.Конверського. – К. : ЦУЛ, 2010. – 352 с.
31. Палеха Ю. І. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. – К. : Ліра-К, 2013. – 336 с.
32. Пилипчук, М. І. Основи наукових досліджень : підручник / М. І. Пилипчук, А. С. Григор'єв, В. В. Шостак. – К. : Знання, 2007. – 270 с.
33. Психологічні особливості творення наукового тексту: методичні рекомендації / за ред. В. В. Андрієвської. - К. : Педагогічна думка, 2008.
34. Рептух, Н. Науково-дослідна підготовка магістрів: сутність та призначення основних форм наукового дослідження / Н. Рептух // Гуманізація навчально-виховного процесу : наук.-метод. зб. / за ред. В. І. Сипченка. – Слов'янськ, 2010. – Спецвипуск 5, ч. 3. – С. 56–61.
35. Романкова, Л. М. Культура студентської наукової роботи / Л. Романкова // Методика викладання психології : навч. посіб. / Л.М.Романкова. – Івано-Франківськ, 2007. – С.88–107.
36. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи : навч. посіб. / Л. П. Сергієнко. – К. : Професіонал, 2009. – 240 с.
37. Сіренко Г. О. Методологія наукових досліджень (курс лекцій). Лекція 2: Стандартні класифікації інформації та інформаційного поля / Г. О. Сіренко, Л. М. Солтис, О. Г. Сіренко // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Сер. Хімія. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. XIV. – С. 176–191.
38. Скорук І. Д. Курсова та дипломна роботи з ономастики : навч. посіб. / І. Д. Скорук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 296 с.
39. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / Г. С. Цехмістрова. – К. : Слово, 2004. – 240 с.
40. Черній, А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : посібник / А. М. Черній. - К. : Арістей, 2004.– 232 с.

Інформаційні ресурси:

1. Херсонський віртуальний університет:
<http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
2. Електронна психологічна бібліотека «Псі-фактор»:
<http://psyfactor.org/lybr.htm>
3. Електронна психологічна бібліотека:
<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>

4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

3.3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Організація науково-дослідної роботи – відповідно до теми роботи підбір теоретичного матеріалу, планування дослідження.
2. Проведення науково-дослідної роботи – вирішення питання про дослідну групу, опрацювання досліджуваної групи, отримання первинного матеріалу.
3. Проведення науково-дослідної роботи – статистична обробка матеріалу, узагальнення результатів дослідження, представлення результатів дослідження – підготовка доповіді.
4. Дослідницька робота здійснюється у виконання індивідуальних завдань з елементами експериментально-психологічних обстежень, доповідей чи повідомлень на науково-практичних конференціях зі складанням таблиць, схем, діаграм тощо.
5. Результатом дослідної роботи є друковані роботи в наукових і науково-популярних виданнях або оприлюднення отриманих даних на вузівських та міжвузівських конференціях. Результати дослідницької роботи можуть бути фрагментом кваліфікаційної роботи студента

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю переддипломної практики є передзахист кваліфікаційної роботи, надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо) та довідки про перевірку на унікальність до Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково – дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.

5. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура та оформлення кваліфікаційної роботи повинні відповідати вимогам, що викладені у **Положення про кваліфікаційну роботу (проект)** (Наказ Херсонського державного університету 01.11.2019 № 880-Д (зміни наказ від 28.12.2019 №1144-Д) та **Порядок виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти Херсонського державного університету** (Наказ Херсонського державного університету 04.12.2019 № 1017-Д)